

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

ΓΗ_Β_ΦΙΛ_0_17379

259ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να επιλέξετε και να γράψετε την ορθή απάντηση για καθεμιά από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

(μονάδες 15)

I. Η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται σύμφωνα με τον εμπειρισμό:

- α. από τον Θεό
- β. κυρίως από τον ορθό λόγο
- γ. κυρίως από τις αισθήσεις

Απάντηση: γ. κυρίως από τις αισθήσεις

II. Η αρετολογική ηθική του Αριστοτέλη δίνει έμφαση:

- α. σε καθολικές αρχές που ισχύουν χωρίς προϋποθέσεις
- β. στη μέγιστη δυνατή ωφέλεια
- γ. στον ενάρετο χαρακτήρα του δρώντος υποκειμένου

Απάντηση: γ. στον ενάρετο χαρακτήρα του δρώντος υποκειμένου

III. Στη θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου κατά τον Χομπς κυρίαρχο ρόλο κατέχει:

- α. η συμφωνία υποταγής στη μοναρχική εξουσία
- β. η γενική βούληση
- γ. η δημοκρατική νομιμοποίηση

Απάντηση: α. η συμφωνία υποταγής στη μοναρχική εξουσία

IV. Το ιδεώδες της αταξικής κοινωνίας απαντάται:

- α. στη φιλοσοφία του Χέγκελ
- β. στο έργο του Μαρξ
- γ. στα κλασικά συγγράμματα του φιλελευθερισμού

Απάντηση: β. στο έργο του Μαρξ

V. Στον συλλογισμό του «όλοι οι άνθρωποι είναι θνητοί, ο Σωκράτης είναι άνθρωπος, άρα ο Σωκράτης είναι θνητός» ο «μέσος όρος» είναι:

- α. η έννοια άνθρωπος

β. ο Σωκράτης

γ. η ιδιότητα του θνητού

Απάντηση: α. η έννοια άνθρωπος

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: σκεπτικισμός, ντετερμινισμός (αιτιοκρατία), φυσικαλισμός (θεωρία ταυτότητας).

(μονάδες 10)

Σκεπτικισμός: Υποστηρίζει ότι δε διαθέτουμε ασφαλή κριτήρια για να αποφασίσουμε αν και πότε γνωρίζουμε κάτι σ'αλήθεια, δεν μπορούμε με άλλα λόγια να κρίνουμε ποιες εντυπώσεις και ποιες κρίσεις θα έπρεπε τελικά να εμπιστευόμαστε.

Ο ντετερμινισμός ή, αλλιώς, αιτιοκρατία υποστηρίζει ότι όλα τα συμβάντα στον κόσμο μας καθορίζονται αυστηρά από προηγούμενα συμβάντα, σύμφωνα με κάποιους (φυσικούς, βιολογικούς, ψυχολογικούς, κοινωνικούς, ιστορικούς ή άλλους) αιτιακούς νόμους, και ότι οι πράξεις μας δεν αποτελούν εξαίρεση.

ο φυσικαλισμός, (θεωρία ταυτότητας): Η πιο ακραία μορφή υλισμού, που συχνά ονομάζεται φυσικαλισμός ή θεωρία ταυτότητας, υποστηρίζει ότι κάθε νοητικό συμβάν ταυτίζεται απόλυτα με ένα φυσικό συμβάν, το οποίο οι φυσικές επιστήμες - και ειδικότερα η νευροφυσιολογία - μπορούν να εντοπίσουν στον εγκέφαλό μας. Για παράδειγμα, όταν σκέφτομαι πως «η Αθήνα είναι η πρωτεύουσα της Ελλάδας», όταν νιώθω πόνο, αγάπη ή θυμό, ή όταν φοβάμαι, γιατί πιστεύω ότι κάτι με απειλεί, δε συμβαίνει τίποτα περισσότερο από τον ερεθισμό κάποιων «νευρώνων» του εγκεφάλου μου. Ορισμένοι μάλιστα υποστηρίζουν ότι οι ίδιες οι έννοιες που χρησιμοποιούμε όσον αφορά το πνεύμα θα εξαλειφθούν σιγά-σιγά ως υποκειμενικές και χωρίς κανένα πραγματικό περιεχόμενο. Αντί να λέμε, λόγου χάριν, σκέφτομαι κάτι ή πονάω σε κάποιο σημείο, θα μπορούμε να χρησιμοποιούμε εκφράσεις όπως: «οι νευρώνες μου α, β ή γ βρίσκονται στην κατάσταση π, ρ ή σ».

ΘΕΜΑ Α2

2α. Σύμφωνα με τον Καντ «πρέπει κάθε υποκείμενο να πράττει έτσι, ώστε να μεταχειρίζεται πάντοτε όλους τους άλλους ανθρώπους – όπως και τον εαυτό του –ως σκοπούς και όχι μόνο ως μέσα των πράξεών του». Με ποια επιχειρήματα κατέληξε ο γερμανός φιλόσοφος σε αυτή τη θέση;

(μονάδες 12)

Ο Καντ υποστηρίζει ότι ο ηθικός νόμος εξασφαλίζει την ικανότητα μας να ζούμε αρμονικά αλλά και την ελευθερία μας. Η ελευθερία αυτή όμως δε συνεπάγεται την

αναρχία, ή την ασυδοσία στις επιλογές μας, αλλά την αυτοδέσμευση που επιβάλλει η ορθολογική και αυτόνομη βούληση μας να αναγνωρίζουμε σε όλα τα δρώντα πρόσωπα τα ίδια δικαιώματα με μας. Ο Καντ αναφέρεται στον ισότιμο σεβασμό όλων των ανθρώπων. Σύμφωνα με τα επιχειρήματα αυτά οι συνάνθρωποί μας πρέπει να είναι οι στόχοι των ηθικά ορθών πράξεών μας και όχι να τους εκμεταλλευόμαστε ως μέσα για την εξυπηρέτηση των προσωπικών μας συμφερόντων, να μη τους συμπεριφερόμαστε ως κατώτερους αλλά ως ίσους με 'μας.

2β. Συμφωνείτε με την άποψη «η τέχνη για την τέχνη»; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 13)

Η άποψη «η τέχνη για την τέχνη» μας βρίσκει σύμφωνους. Αυτή η διατύπωση υιοθετήθηκε από ορισμένους καλλιτέχνες για να δηλώσουν την εξέταση της τέχνης ως αυτής καθαυτής ανεξάρτητα από οποιαδήποτε ευρύτερη κοινωνική λειτουργία της. Η άποψη αυτή αναφέρεται στη δύναμη του ανθρώπινου νου, τη φαντασία, η οποία δίνει τη δυνατότητα να ξεπεράσουμε την απλή πιστή αναπαραγωγή της πραγματικότητας. Ο δημιουργός πειθαρχεί σε κανόνες, οι οποίοι υπαγορεύονται από την ίδια την τέχνη, όχι από την επιστήμη, ούτε από την θρησκεία και την πολιτική. Η τέχνη διαφοροποιείται από την επιδίωξη της γνώσης και στοχεύει στην έκφραση των συναισθημάτων του καλλιτέχνη αλλά και στην απήχηση του έργου στον θεατή. Αναφέρεται στην καθαρή αισθητική απόλαυση, η οποία αποσυνδέεται από τη γνωστική σύλληψη και την πρακτική χρησιμότητα των αντικειμένων. Η καλλιτεχνική ευαισθησία διδάσκει να διακρίνουμε το ωραίο ως μια ξεχωριστή αξία. Έτσι ο δημιουργός αποβλέπει να αναδείξει μια μορφή που θα μας συγκινήσει αισθητικά. Η αξία της τέχνης παρέχει τη χαρά της ελεύθερης δημιουργίας, όπως η απόλαυση από τη συμμετοχή μας σε ένα παιχνίδι.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού